

«بررسی مشکلات ساختاری صنعت سیمان و دلایل آشفته‌گی بازار در هفته‌های اخیر»

مقدمه

صنعت سیمان یکی از قدیمی‌ترین صنایع کشور محسوب می‌شود که قدمتی حدود ۱۰۰ ساله در ایران دارد. غنی بودن ایران از نظر معادن سنگ آهک، رس، سیلیس و آهن به‌عنوان مواد اولیه مورد استفاده برای تولید سیمان، موجب توسعه این صنعت در کشور شده است. کارخانه‌های سیمان در ابتدا به‌طور کامل از سایر کشورها (مانند شوروی، رومانی، آلمان، چک اسلواکی) خریداری می‌شدند؛ اما بعدها و با دستیابی کشور به دانش فنی طراحی و ساخت این واحدها، طراحی و اجرای کارخانه‌های سیمان به‌طور کامل در کشور انجام شد. میزان متوسط سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای احداث یک کارخانه سیمان با ظرفیت ۱ میلیون تن، حدود ۱۵۰ میلیون دلار است. کارخانه‌های سیمان تا دو دهه اخیر دولتی بوده و قیمت‌گذاری و توزیع این کالا را دولت و تعاونی‌های توزیعی انجام می‌داد. پس از واگذاری کارخانه‌های سیمان به بخش خصوصی (اعم از بخش خصوصی واقعی و سایر نهادهای عمومی و شبه‌دولتی) نحوه اداره واحدهای سیمانی و شبکه توزیع آن با تحولاتی روبه‌رو شد، اما سایه قیمت‌گذاری دستوری توسط دولت برای سیمان تاکنون ادامه پیدا کرد، تا اینکه با اولین عرضه سیمان در بورس کالا در خرداد سال ۱۴۰۰، کشف قیمت سیمان براساس مکانیزم‌های عرضه و تقاضای بازار انجام شد.

حمل‌ونقل و صادرات سیمان در مسافت‌های طولانی توجیه اقتصادی ندارد. بنابراین در کشورهایی که دارای منابع معدنی مورد نیاز برای تولید سیمان هستند، احداث کارخانه سیمان برای تأمین نیاز بازارهای محلی (تا شعاع حداکثر ۴۰۰ کیلومتر) است. در فرایند تولید سیمان، ابتدا محصول کلینکر تولید می‌شود و پس از آسیاب کردن آن، سیمان به‌دست می‌آید. کشورهایی که منابع معدنی مورد نیاز یا فناوری لازم برای تولید سیمان ندارند، عموماً محصول میانی کلینکر را وارد کرده و پس از یک مرحله آسیاب کردن، آن را به سیمان تبدیل می‌کنند.

با توجه به سیاست‌های کشور در دهه‌های گذشته اعم از توسعه پروژه‌های عمرانی بزرگ مانند ساخت‌وساز، سدسازی و پروژه مسکن مهر و همچنین چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ کشور مبنی بر رشد اقتصادی سالیانه ۸ درصدی، اعطای گسترده مجوز به واحدهای تولید سیمان انجام شده است، به‌طوری‌که پیش‌بینی می‌شود با توجه به مجوزهای صادر شده برای کارخانه‌های سیمان، ظرفیت اسمی تولید سیمان کشور در سال ۱۴۰۴ به حدود ۱۰۰ میلیون تن برسد. در حال حاضر ایران یازدهمین کشور بزرگ تولیدکننده سیمان در دنیاست. کشورهای چین، آمریکا و هند، سه کشور بزرگ تولیدکننده سیمان در دنیا هستند. در حال حاضر هیچ مجوزی برای واحدهای جدید تولید سیمان در کشور صادر نمی‌شود. قیمت سیمان در بازارهای منطقه‌ای در سال‌های اخیر به‌طور متوسط ۷۰ - ۶۰ دلار بر تن (معادل هر کیلوگرم ۱۶۲۵ تومان با احتساب دلار ۲۵۰۰۰ تومانی) بوده است. این در حالی است که قیمت فروش سیمان در کشور (مصوب وزارت صنعت، معدن و تجارت) در سال‌های اخیر حدود ۱۵ - ۱۰ دلار بر تن (معادل هر کیلوگرم ۳۱۲/۵ تومان با احتساب دلار ۲۵۰۰۰ تومانی) بوده است.

معاونت مطالعات
امور تولیدی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۳۱۰۱۷۶۳۳

تاریخ انتشار:
۱۴۰۰/۵/۱۱

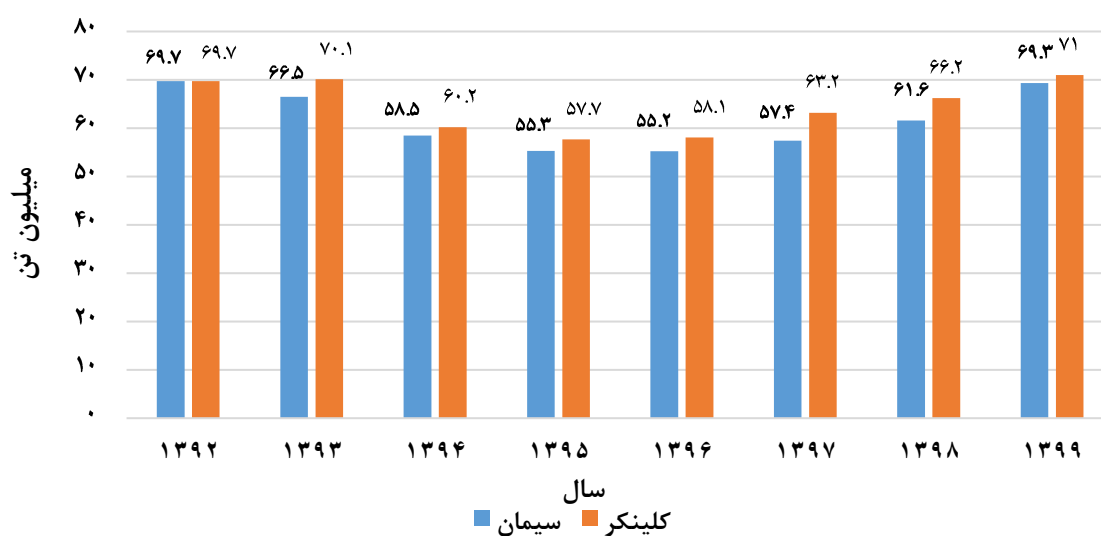

حضور واسطه‌ها در صنعت سیمان چه در حوزه فروش داخلی و چه در حوزه صادرات یکی از چالش‌های بزرگ این صنعت به حساب می‌آید. واسطه‌ها سیمان را به قیمت مصوب دولتی در درب کارخانه از تولیدکننده خریداری کرده و آن را با احتساب هزینه حمل‌ونقل و سود در بازار عرضه می‌کنند. بنابراین سود حاصل از شکاف قیمتی میان قیمت سیمان در درب کارخانه و قیمت آن در بازار به جیب واسطه‌ها سرازیر می‌شود. نقش مهم واسطه‌ها به این دلیل است که با قدرت مالی آنها، تولیدکنندگان اقدام به فروش محصول خود به صورت نقدی به واسطه‌ها می‌کنند. این در حالی است که مصرف‌کنندگان واقعی، امکان خرید نقدی از درب کارخانه و به میزان بالا را نداشته و مجبور هستند تا تأمین سیمان مورد نیاز خود را از طریق واسطه‌ها و سپس توزیع‌کنندگان انجام دهند. در سال‌های اخیر به دلیل افزایش قیمت حمل‌ونقل و همچنین مواد مورد نیاز برای بسته‌بندی سیمان (کیسه سیمان) اقدامات سودجویانه‌ای را برخی واسطه‌ها انجام داده‌اند و اصلاح نظام توزیع این کالای اساسی در کشور را بیش‌ازپیش مورد توجه قرار داده است. در حوزه صادراتی نیز، در گذشته واسطه‌ها (بازرگانان) ایرانی و غیرایرانی به خرید سیمان با قیمت مصوب از درب کارخانه و به صورت ربالی اقدام کرده و آن را به صورت ارزی یا ربالی صادر می‌کردند و به دلیل رواج کارت‌های بازرگانی یکبار مصرف، ارزی از محل صادرات سیمان به کشور باز نمی‌گشت که پس از اصلاح سیاست‌های ارزی توسط بانک مرکزی و همچنین نظارت بر روند صدور کارت‌های بازرگانی، این مشکل تا حد زیادی مرتفع شده است و در حال حاضر تولیدکنندگان سیمان نیز اقدام به صادرات محصولات خود می‌کنند.

۱. وضعیت تولید و تجارت سیمان در کشور

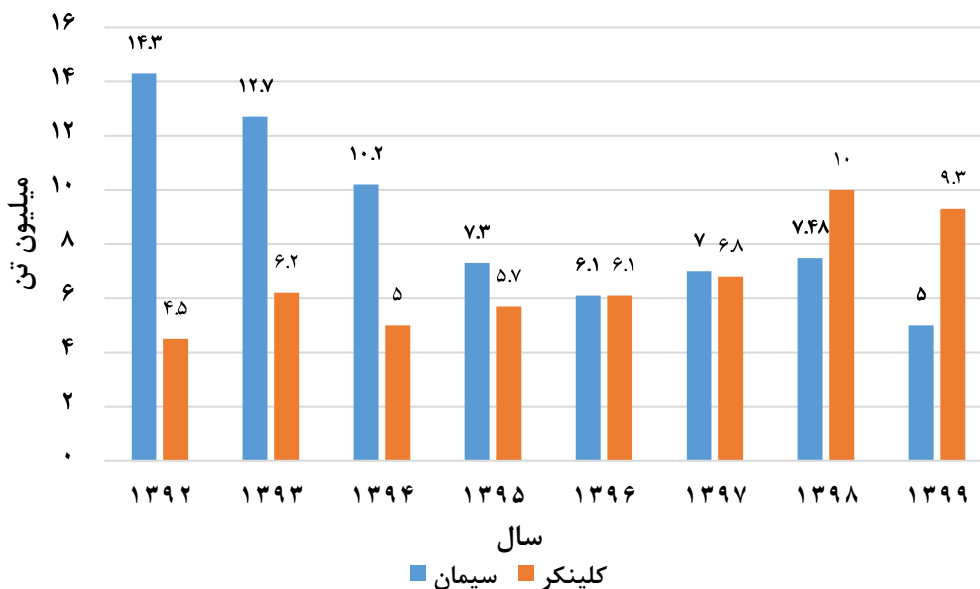
ظرفیت اسمی تولید سیمان در کشور براساس آخرین آمار و اطلاعات وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۹، حدود ۸۸ میلیون تن است. بیش از ۷۰ کارخانه تولید سیمان در کشور فعال هستند و ۲۷ نوع سیمان مختلف براساس استانداردهای ملی ایران تولید می‌کنند. سیمان خاکستری تیپ ۲ و تیپ ۵ بیشترین میزان تولید و مصرف را به خود اختصاص داده‌اند. در سال ۱۳۹۹، تولید واقعی سیمان کشور ۶۹/۳ میلیون تن بوده است. از این میزان، حدود ۱۵ میلیون تن صادرات انواع سیمان و کلینکر به کشورهای عراق، افغانستان و برخی کشورهای جنوب شرق آسیا انجام و حدود ۶۴ میلیون تن سیمان در کشور مصرف شده است. نمودار ۱، میزان تولید سیمان و کلینکر و نمودار ۲، روند صادرات سیمان و کلینکر داخل کشور را در سال‌های اخیر نشان می‌دهند.

نمودار ۱. روند تولید سیمان در سال‌های اخیر در کشور

مأخذ: آمار و اطلاعات وزارت صنعت، معدن و تجارت و انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان.

نمودار ۲. روند صادرات سیمان و کلینکر ایران در سال‌های اخیر

مأخذ: آمار و اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران.

با توجه به میزان تولید واقعی سیمان و صادرات و واردات این محصول، می‌توان میزان مصرف ظاهری سیمان^۱ در کشور را مطابق با جدول ۱ نشان داد.

جدول ۱. مصرف ظاهری سیمان کشور در سال‌های اخیر

سال	مصرف ظاهری (میلیون تن)
۱۳۹۲	۵۵/۴
۱۳۹۳	۵۳/۸
۱۳۹۴	۴۸/۳
۱۳۹۵	۴۸
۱۳۹۶	۴۹/۱
۱۳۹۷	۵۰/۴
۱۳۹۸	۵۴/۱
۱۳۹۹	۶۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش از آمار وزارت صمت، انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان و گمرک جمهوری اسلامی ایران.

همان‌طور که در نمودار ۲ نشان داده شده است، روند صادرات سیمان و کلینکر کشور رفته‌رفته به سمت صادرات کلینکر توسعه پیدا کرده است و از میزان صادرات سیمان کاسته شده است. دلیل این مسئله این است که کشورهای دنیا که دارای منابع معدنی کافی برای تولید کلینکر نیستند، تمایل بیشتری به واردات کلینکر و تبدیل آن به سیمان در کشور خود دارند.

۱. مصرف ظاهری = تولید + واردات - صادرات

۲. بررسی دلایل آشفتگی بازار سیمان کشور

بازار سیمان کشور در سال‌های گذشته تحت مداخله و نظارت شدید دولت قرار داشت به‌نحوی که به‌دلیل ناکارآمدی قیمت‌گذاری مبتنی بر حاشیه سود (mark-up pricing) در وزارت صنعت، معدن و تجارت و مداخله قیمتی دستوری دولت در این زمینه، در کنار مازاد تولید سیمان در کشور و عرضه انرژی با قیمت یارانه‌ای به این واحدها، رقابت منفی و دامپینگ میان تولیدکنندگان و صادرکنندگان سیمان اتفاق افتاد، به‌طوری که سیمان و کلینکر ایران با قیمت‌های پایین به کشورهایمانند عراق و افغانستان صادر می‌شد و کشورهای مذکور برای مقابله با این موضوع، واردات سیمان از ایران را ممنوع کرده و یا تعرفه‌های سنگین روی آن وضع کردند. همچنین به‌دلیل سود پایین کارخانجات سیمان از محل فروش داخلی یا صادرات آن، امکان بازسازی و نوسازی کارخانه‌های سیمان و ارتقای فناوری تولید فراهم نشده و به همین دلیل کارخانه‌های سیمان کشور در معرض تعطیلی قرار گرفتند.

صنعت سیمان کشور یکی از مصرف‌کنندگان انرژی برق و گاز در کشور است، به‌طوری که برای تولید کلینکر، ۶۶ کیلووات ساعت برق به‌ازای هر تن و ۸۳۰ کیلوکالری بر کیلوگرم سوخت مورد نیاز است. همچنین برای تولید سیمان ۱۱۰ کیلووات ساعت بر تن برق مورد نیاز است. میزان کل مصرف برق در صنعت سیمان کشور حدود ۷ میلیارد کیلووات ساعت و میزان مصرف گاز طبیعی حدود ۷ میلیارد مترمکعب بوده است. صنعت سیمان کشور حدود ۳/۵ درصد از کل مصرف گاز طبیعی و ۲/۵ درصد از کل مصرف برق کشور (۱۷۰۰ مگاوات) را به خود اختصاص داده است. در فصل زمستان به‌دلیل کمبود گاز و در فصل بهار و تابستان به‌دلیل کمبود برق، کارخانجات سیمان از جمله واحدهای صنعتی هستند که وزارت نیرو و نفت به محدود کردن عرضه انرژی به این واحدهای صنعتی اقدام می‌کنند. این در حالی است که براساس ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مصوب ۱۳۹۴، «در زمان کمبود برق، گاز یا خدمات مخابرات، واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی نباید در اولویت قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات قرار داشته باشند و شرکت‌های عرضه‌کننده برق، گاز و خدمات مخابرات موظفند هنگام عقد قرارداد با واحدهای تولیدی اعم از صنعتی، کشاورزی و خدماتی، وجه‌التزام قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات را در متن قرارداد پیش‌بینی کنند. هرگاه دولت به‌دلیل کمبودهای مقطعی به شرکت‌های عرضه‌کننده برق یا گاز یا مخابرات دستور دهد موقتاً جریان برق یا گاز یا خدمات مخابراتی واحدهای تولیدی متعلق به شرکت‌های خصوصی و تعاونی را قطع کنند، موظف است نحوه جبران خسارت‌های وارده به این شرکت‌ها ناشی از تصمیم فوق را نیز تعیین و اعلام کند». بنابراین قطع گاز در زمستان و برق در تابستان موجب توقف تولید کارخانه‌های سیمانی کشور شده و عرضه و تقاضا و قیمت این محصول را تحت تأثیر قرار می‌دهد. شایان ذکر است در سال‌های گذشته براساس تعامل میان تولیدکنندگان سیمان و وزارت نیرو، تولیدکنندگان با هماهنگی انجمن تخصصی این حوزه اقدام به انتقال دوره‌های تعمیرات کارخانه به ماه‌های پرمصرف برق در کشور کرده و وزارت نیرو نیز مشوق‌هایی بدین‌منظور در نظر می‌گرفت؛ اما این تعامل با وزارت نفت (شرکت ملی گاز ایران) برای مدیریت تولید سیمان و مصرف گاز در فصل زمستان به نتیجه‌ای نرسیده است. صنعت سیمان کشور در تیرماه ۱۴۰۰ با محدودیت عرضه برق از سوی وزارت نیرو مواجه شد به‌طوری که در هفته‌های پایانی تیرماه سال ۱۴۰۰ برنامه قطعی برق واحدهای تولیدکننده سیمان کشور به توقف کامل تولید کلینکر و سیمان منجر شد و عرضه سیمان در بازار را تحت تأثیر قرار داد.

با توجه به جلسات کارشناسی برگزار شده در وزارت صنعت، معدن و تجارت و بررسی وضعیت مالی واحدهای سیمانی کشور و تحلیل بازار این صنعت، از زمستان سال گذشته، اصلاح تدریجی قیمت سیمان در دستور کار این وزارتخانه قرار گرفت تا اینکه در خردادماه سال ۱۴۰۰، اولین عرضه این محصول در بورس کالای ایران انجام شد و در اولین گام، شرکت‌های سیمانی زیرمجموعه

شستا (شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی) به عرضه محصول خود در بورس کالا اقدام کردند. نمودارهای ۳ و ۴ روند عرضه، تقاضا و قیمت معامله شده سیمان را در خرداد و تیر سال ۱۴۰۰ نشان داده است.

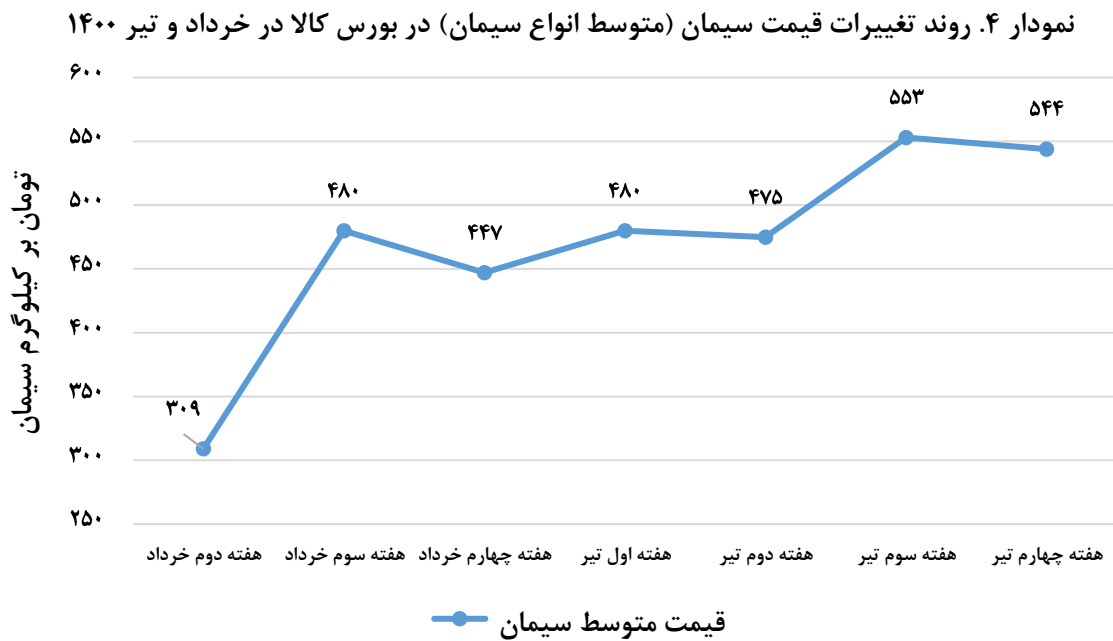
نمودار ۳. روند عرضه، تقاضا و معامله سیمان در خرداد و تیر سال ۱۴۰۰*

مأخذ: آمار معاملات فیزیکی بورس کالای ایران.

* در هفته چهارم تیرماه به دلیل قطعی برق و عرضه پایین، بورس کالا برای جلوگیری از افزایش شدید قیمت‌ها، معاملات را ابطال کرده است.

با توجه به آمارهای رسمی کشور، میزان متوسط نیاز کشور به سیمان به صورت هفتگی حدود ۱,۲۰۰,۰۰۰ تن است (که البته این میزان در فصول مختلف سال متغیر است). همان‌طور که از نمودار ۳ مشخص است در هفته چهارم خرداد و هفته‌های اول و دوم تیر ماه (قبل از قطعی برق کارخانه‌ها) حدود ۵۵ درصد نیاز کشور به صورت هفتگی در بورس کالا عرضه شده است. همچنین براساس آمار اعلام شده از سوی معاونت نظارت بر بازار بورس کالای ایران، قریب به ۱۴۰۰ خریدار سیمان در بورس کالای ایران پذیرش شده و اقدام به خرید سیمان کرده‌اند. حداقل میزان مجاز خرید سیمان از بورس کالا ۱۰ تن است.

مأخذ: آمار معاملات فیزیکی بورس کالای ایران.

هفته چهارم خرداد و هفته‌های اول و دوم تیر سال ۱۴۰۰، نشان‌دهنده به تعادل رسیدن قیمت سیمان با مکانیزم‌های عرضه و تقاضای بورس کالا است که قیمت معامله سیمان در بورس در بازه ۴۴۷ تا ۴۷۵ تومان به‌ازای هر کیلوگرم (معادل قیمت ۲۲۳۵۰ تا ۲۳۷۵۰ تومان برای هر پاکت ۵۰ کیلویی سیمان) بوده است. اما با کاهش عرضه سیمان (که عمدتاً به‌دلیل قطع برق کارخانه‌های سیمانی در نیمه دوم تیر سال ۱۴۰۰ بوده است^۱)، قیمت معامله شده در بورس کالا افزایش پیدا کرده و به بیش از ۵۴۰ تومان به‌ازای هر کیلوگرم (۲۷۰۰۰ تومان برای هر پاکت ۵۰ کیلویی) رسیده است. معاملات هفته‌های پایانی تیر سال ۱۴۰۰ به‌دلیل کاهش شدید عرضه سیمان توسط تولیدکنندگان، برای جلوگیری از رشد جهشی قیمت ابطال شده است؛ اما به‌دلیل عرضه پایین ناشی از کاهش تولید و احتکار احتمالی تولیدکنندگان، قیمت این محصول در بازار آزاد در روزهای پایانی تیر سال ۱۴۰۰ به بیش از ۱۵۰۰ تومان به‌ازای هر کیلوگرم (۷۵۰۰۰ تومان به‌ازای هر پاکت ۵۰ کیلویی) رسیده است. عمده کارخانه‌های بزرگ سیمان کشور اقدام به عرضه سیمان در بورس کالا کرده‌اند؛ اما تعدادی از واحدهای سیمان به پذیرش در بورس کالا و عرضه محصولات خود اقدام نکرده‌اند و همچنان محصولات خود را در بازار آزاد و با نرخ مصوب وزارت صنعت، معدن و تجارت به فروش می‌رسانند. در این میان نقش واسطه‌ها در عرضه و تعیین قیمت سیمان پررنگ است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

صنعت سیمان کشور به‌دلیل سیاست‌گذاری نادرست وزارت صنعت، معدن و تجارت با چالش‌های ساختاری متعددی روبه‌روست. از مهم‌ترین چالش‌های این صنعت می‌توان به ظرفیت مازاد تولید به‌دلیل صدور مجوزهای بی‌رویه برای احداث واحدهای سیمانی مازاد بر نیاز کشور، توجیه اقتصادی نداشتن صادرات و همچنین نظام قیمت‌گذاری دستوری این محصول اشاره کرد. این دو عامل موجب

۱. احتکار احتمالی سیمان یا کلینکر توسط تولیدکنندگان تا زمان تدوین این گزارش برای پژوهشگر به اثبات نرسیده است اما لازم است تا وزارت صنعت، معدن و تجارت نظارت جدی بر این موضوع از طریق سامانه جامع انبارها داشته باشد.

شده‌اند که چشم‌انداز توسعه صنعت سیمان با ابهاماتی روبه‌رو باشد. نکته جالب توجه این است که با وجود توسعه صنعت سیمان و تولید مازاد بر نیاز داخل و قیمت‌گذاری دستوری توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت، همچنان در برهه‌هایی، کشور با مشکل تأمین سیمان و افزایش قیمت روبه‌رو بوده است و مصرف‌کنندگان نهایی امکان دسترسی آسان و با قیمت مصوب به سیمان تولیدی کشور را نداشته‌اند. عرضه انرژی به قیمت یارانه‌ای به واحدهای سیمانی برای جلوگیری از افزایش قیمت سیمان موجب شد تا ارزان‌فروشی و رقابت منفی میان تولیدکنندگان و صادرکنندگان به دلیل وجود حاشیه سود اتفاق بیفتد و کشورهای صادراتی هدف (عراق و افغانستان)، به وضع تعرفه یا ممنوعیت نسبت به واردات سیمان ایران اقدام کنند. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۷ و در یک گزارش جامع^۱ اقدام به بررسی مشکلات ساختاری صنعت سیمان کشور کرد و پیشنهاد داد تا در کمترین زمان ممکن، رینگ داخلی و صادراتی بورس کالا برای فروش داخلی و صادرات سیمان فعال شود؛ اما دولت در تأخیری قابل توجه، در نهایت در خرداد سال ۱۴۰۰ به صدور مجوز عرضه سیمان در بورس کالا اقدام کرد.

در تیر سال ۱۴۰۰، قطع ناگهانی برق واحدهای تولیدکننده سیمان یا وضع مقررات غیرکارشناسی برای واحدهای تولیدکننده سیمان برای عرضه برق و فعالیت آنها، موجب افت بسیار تولید سیمان در کشور شده است. همین مسئله در کنار عرضه سیمان در بورس کالا و کشف قیمت آن براساس مکانیزم‌های عرضه و تقاضای بازار موجب رشد جهشی قیمت این محصول در کشور شده است که باید در این خصوص راهکارهای زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱. همکاری وزارت نیرو با وزارت صنعت، معدن و تجارت و انجمن‌های تخصصی صنعت سیمان به منظور مدیریت مصرف برق در این صنعت از طریق تعطیلی داوطلبانه واحدهای سیمان کشور (به منظور انجام تعمیرات) در فصل تابستان و درعین حال جلوگیری از تحت تأثیر قرار گرفتن عرضه سیمان در بازار با در نظر گرفتن مشوق‌های مناسب برای تولیدکنندگان.

۲. بازنگری در برنامه تأمین برق و فعالیت کارخانه‌های سیمانی کشور براساس مشخصات فنی تجهیزات و ماشین‌آلات کارخانه‌های سیمان، به نحوی که این کارخانه‌ها بتوانند با درصدی از دیماند خود (حداقل ۷۰ درصد) به فعالیت بپردازند و با مشکل تأمین کلینکر برای تولید سیمان و عرضه به بازار داخلی مواجه نشوند. شایان ذکر است که برنامه فعلی اعلام شده از سوی وزارت نیرو برای تأمین برق واحدهای تولیدکننده سیمان غیرکارشناسی بوده و به توقف تولید این واحدها منجر شده است.

۳. وزارت صنعت، معدن و تجارت نقش تنظیم‌گری خود را در تنظیم بازار سیمان کشور ایفا کند، به نحوی که به قیمت‌گذاری دستوری سیمان در کشور پایان داده و همه واحدهای تولیدی را مکلف به عرضه هفتگی میزان مشخصی سیمان در بورس کالا کند. این مسئله ضمن شفاف کردن عرضه، تقاضا و معامله سیمان در کشور، نقش واسطه‌ها را در تجارت این محصول از بین خواهد برد و مصرف‌کنندگان و توزیع‌کنندگان واقعی می‌توانند به گرفتن کد بورسی اقدام کرده و خرید سیمان را به‌طور مستقیم از بورس کالا انجام دهند.

۴. فعال شدن رینگ صادراتی بورس کالا برای صادرات سیمان و کلینکر به منظور جلوگیری از رقابت منفی و دامپینگ و شفاف شدن معاملات صادراتی.

۵. نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت بر انبارهای تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان سیمان کشور از طریق سامانه جامع انبارها برای جلوگیری از احتکار احتمالی سیمان و کلینکر از سوی تولیدکننده یا توزیع‌کننده.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، «آسیب‌شناسی مشکلات ساختاری صنعت سیمان کشور»، شماره ۱۶۳۰۵، ۱۳۹۷.

۶. اصلاح تدریجی قیمت حامل‌های انرژی صنعت سیمان (برق و گاز) طی یک برنامه پنج‌ساله (همزمان با کشف قیمت در بورس کالا – آزادسازی قیمت) با هدف حرکت دادن کارخانه‌های سیمانی کشور به سمت ارتقای فناوری، نوسازی و بازسازی واحدهای سیمانی که بعضاً عمر آنها به بیش از ۷۰ سال می‌رسد.
۷. با توجه به تولید سیمان مازاد بر نیاز داخلی کشور و محدود بودن بازارهای صادراتی، لازم است تا درخصوص طرح‌های سیمانی با پیشرفت فیزیکی کمتر از ۴۰ درصد، بازنگری شود تا در صورت لزوم متوقف شده یا جانمایی آنها تغییر کند.
۸. هرگونه سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برای صنعت سیمان کشور با مشورت تولیدکنندگان و انجمن‌های تخصصی مربوطه و تشکل‌های اقتصادی کشور انجام شود.
۹. از تعاونی‌های توزیعی سیمان و مصالح ساختمانی برای ایجاد امکان خرید سیمان از بورس کالا با هدف کوتاه کردن دست دلان و واسطه‌ها از بازار سیمان کشور حمایت شود تا امکان نظارت بر نحوه عرضه سیمان در بازار فراهم شود.